

VALEA PIERSICILOR

Cum a ajuns Mareșalul Ion Antonescu la supliciul din Valea Piersicilor

Personalitatea și destinul mareșalului Ion Antonescu se aseamănă, din multe puncte de vedere cu ale lui Corneliu Zelea Codreanu. Înainte de orice prin credința neșămutată a amândorura față de neamul românesc. Apoi prin tragicul lor sfârșit: uciși mișelește, și unul și altul, prin uneltire regală. Codreanu din ordinul regelui Carol II, Antonescu, arestat în palatul regal și trimis la moarte de regele de atunci, Mihai I, fiu al lui Carol II. Să fie o simplă coincidență? E greu de admis.

Despre uciderea, prin strangulare, a lui Corneliu Codreanu se dau amănunte precise. Asasinii înșiși au explicat toate momentele crimei. În ceea ce privește partea materială, felul în sine cum a fost omorât mareșalul Antonescu, lucrurile sunt de asemenea bine cunoscute. Motivul și maniera, însă, ale arestării mareșalului, așa cum sunt prezentate de făuritorii actului de la 23 august 1944, nu pot fi credibile. S-a scris mult în legătură cu acel act și mult se va mai scrie. Dar ce s-a întâmplat în după-amiaza zilei de 23 august 1944, la palatul regal din București, în casa regelui, participanții la acel act n-au avut demnitatea să spună cinstit. Denaturarea și chiar minciuna vulgară caracterizează spusele lor.

Devine de aceea necesar să se facă puțină lumină asupra acestui punct. Pentru că atunci s-a jucat soarta țării și a neamului.

În acest scop vor fi prezentate, documentar, declarațiile atât ale lui Mihai, cât și ale mareșalului. Concluziile le va trage cititorul. În carte se vor face numai anumite puneri la punct, acolo unde declarațiile contrazic realitatea.

În 22 august 1992, într-un foarte lung monolog (o pagină întreagă), publicat și semnat de mâna lui, în cotidianul **România Liberă**, pagina a 6-a, Mihai prezintă, vorbind la persoana întâi, antecedentele istorice care au cauzat actul final de la 23 august 1944. Monologul începe prin a se referi la anul 1940, pe care îl compară cu o tragedie antică. Deci: „Rege al României era, pe atunci, tatăl meu, Carol al II-lea; el nu se opusese trunchierii teritoriului, nu putuse să se opună, nu se crezuse mai mare și mai tare decât cârmuitorii Angliei și Franței... Între timp, noi, românii, ne piteam în colțul nostru, înfricoșați nu numai de prea puternica alianță nazisto-comunistă, dar și de nelegiuirile comise de legionarii din Garda de Fier, o organizație sprijinită de Germania hitleristă. În zbuciumata Europă de atunci, regele Carol al II-lea a căutat să câștige timp și, luând măsuri împotriva legionarilor, dar nu foarte aspre, de frica lui Hitler, a hotărât în cele din urmă să evite cu orice preț, o dictatură legionară. A constituit astfel o dictatură a sa proprie, pentru ca Hitler să nu se împotrivească regimului de democrație parlamentară din România, deci Garda de Fier să nu ia puterea. Dictatura, fie ea oricât de puțin aspră, nu poate fi pe placul Românilor! Și, în Septembrie 1940, după doi ani de „dictatură regală“, tatăl meu a fost constrâns să părăsească Țara. O ceruseră legionarii în stradă, chemându-l la putere pe generalul Ion Antonescu“.*

Să facem o paranteză... Suntem în 1940. În 1939 (la 22 septembrie) Carol omorâse toate căpeteniile Mișcării Legionare care se găseau de

* Articolul din „**România Liberă**“ constituie textul de bază pentru acest capitol.

mai bine de un an, în închisori și în lagăre, în aproape totalitatea lor, fără să fi fost măcar duse în fața unui tribunal spre judecată. În vara aceluiași an (1940), pretinsul șef al Mișcării Legionare, Horia Sima, e invitat la Palat de Carol al II-lea și făcut ministru. De ce vor mai fi fost înfricoșați românii de se piteau prin toate colțurile? La 6 septembrie 1940, legionarii, care-l ceruseră pe Antonescu la putere, împreună cu Antonescu, l-au făcut rege pe Mihai. Cititorul e rugat să citească, la capitolul **Personalități**, cuvântarea generalului Antonescu, la 8 Noiembrie 1940 la Iași, de ziua lui Mihai, când i-a înmânat acestuia sabia lui Mihai Viteazul.

Ieșit din ascunzătoare și făcut rege, Mihai continuă: „Pe mine, Antonescu mă ținea izolat de treburile Țării, socotindu-mă un copil de scos în lume doar la parăzi și alte manifestații publice. De intrarea noastră în război am aflat ... la radio Londra!”

Două întrebări: De ce de la Radio Londra? E adevărat ce spune fostul rege? La București a apărut recent o carte intitulată **Ostași, vă ordon: Treceți Prutul**, publicată de „Institutul de Istorie și Teorie Militară” (Editura Globus, Piața Presei Libere, p. 247). E o colecție de comunicate - pe zile și pe ore - date de comandamentele unităților militare românești de pe front și privind acțiunile de război dintre 22 Iunie și 26 Iulie, 1941.

Cităm, Iunie 22 (p. 36): „La ora 10, Radio România anunță instaurarea stării de război cu U.R.S.S.... Regele Mihai I adresează o telegramă generalului Ion Antonescu: «În clipele când trupele noastre trec Prutul și codrii Bucovinei pentru a reîntregi sfânta țară a Moldovei lui Ștefan cel Mare, gândul meu se îndreaptă către domnia voastră, domnule general, și către ostașii țării. Vă sunt recunoscător, domnule general, pentru că numai prin munca, tăria și străduința domniei voastre neamul întreg și cu mine trăim bucuria zilelor de glorie străbună, iar ostașilor noștri bravi le urez sănătate și putere ca să statornicească pentru vecie dreptele granițe ale neamului. Trăiască România. Trăiască viteaza noastră armată!»”.

În această fotografie apare regele Mihai cu mareșalul Antonescu pe front la Yalta lângă Mariopol*, pe malul mării de Azov. Regele Mihai a venit acolo împreună cu generalul Constantin Pantazi, în ziua de 26.7.1942, când era ziua de naștere a lui Ion Pantazi, fiul generalului Pantazi, aflat acolo ca tânăr locotenent pe front.

* Nu este Yalta din Crimeea, unde a avut loc celebra întâlnire care a decis destinul atâtor popoare.

La pagina 39 găsim: „În acea zi (22 Iunie, n. ed.) , la ora 10 dimineata, Generalul, împreună cu suita sa, au asistat la serviciul religios din Biserica Sf. Nicolae din Piatra Neamț, ctitorie a lui Ștefan cel Mare. La sfârșitul serviciului, generalul a cerut să fie lăsat singur cu preotul... Era actul de închinăciune, tradiție de evlavie voievodală, pentru Neam, pentru izbândă, pentru sufletele celor ce în minutele acelea își dădeau sângele, înroșind apele Prutului și iarba pe malurile lui.“

La pagina 60 (25 Iunie, 1941) citim: „Ziarele anunță răspunsul generalului Ion Antonescu la telegrama pe care regele Mihai i-o adresase la 22 Iunie: «Mulțumesc respectuos Maiestății Voastre pentru cuvintele de îmbărbătare și de apreciere cu care ați cinstit armata și pe mine. Fiți siguri Maiestate de devotamentul nostru. Pentru țară și pentru Maiestatea Voastră trebuie să învingem.»“

Mihai: „, Dar din 1941 încă... Iuliu Maniu, președintele partidului Național Țărănesc, luase contact cu Londra, pentru a preveni pe Aliați că poporul român, inclusiv Regele său, nu a fost consultat și nu este responsabil de **invazia** (sublinierea editorului) Uniunii Sovietice de către armata sa (a lui Antonescu, n. ed.) luptând alături de armata lui Hitler.“ *

Scurtă observație: Dacă Armata germană era armata lui Hitler, și armata română era a lui Antonescu? Urmează: Dacă Hitler a invadat Uniunea Sovietică și Antonescu a invadat, la fel, Uniunea Sovietică? Doi plus doi fac patru.

* Părintele Dumitru Bejan, căpitan și preot militar, afirmă fără echivoc că pe front în Crimeea, l-a împărțit pe regele Mihai I și tot acolo, în altă ocazie, l-a împărțit și pe mareșalul Ion Antonescu (Aurel Sergiu Dumitrescu, Prizonier în propria țară, vol II, p 282, București, 1996) Să se fi dus pe front regele numai ca să fie împărțit creștinește de un preot din armata invadatoare a lui Antonescu?!? Necuprinse sunt căile tale, rege!

Înainte de a trece la cele întâmplate la 23 august 1944, Mihai descrie, succint dar clar, activitatea desfășurată de el și de prietenii lui - la București - în timp ce soldații români luptau și mureau împotriva flagelului comunist. Sau, mai precis spus, folosind direct cuvintele lui Mihai, în timp ce soldații lui Antonescu se făcuseră „responsabili de invazia Uniunii Sovietice“.

Transcriem: „S-a spus că eu îl antipatizam pe Mareșal din motive personale. Nicidecum. Îl consideram vanitos și dur, mă supraveghea și-mi supraveghea prietenii, știindu-ne un grup iubitor de libertate și democrație, dar știam să mă apăr de agenții lui care mă înconjurau și înțelegeam paza creată în jurul meu, date fiind concepțiile noastre diferite privind dictatura și imperialismul german. Nu din motive personale nu eram de partea lui Antonescu, ci din motivele pe care le aveau din ce în ce mai mulți Români de a fi împotriva războiului în care ne băgase“.

Și totuși, nu după multe rânduri, tot Mihai declară: „Evident lucru, Mareșalul știa de întrunirile noastre și de prezența emisa-rilor noștri la Cairo“. Știa - e puțin zis. Cităm textual din cartea spionului englez Ivor Porter (**Operațiunea Autonomous**, publicată în traducere românească de către Editura Humanitas în 1991): „Maniu trebuia să găsească pe cineva în care să aibă încredere și să aibă un motiv credibil să plece în stăinătate. El l-a ales pe unul dintre prietenii săi apropiați, Constantin Vișoianu, în care Regele avea, de asemenea, încredere deplină. Vișoianu era diplomat de rang înalt și unul dintre protejații lui Titulescu, dar Mihai Antonescu, care ar fi trebuit să-i elibereze un pașaport diplomatic, considera că avea vederi prea de stânga. Potrivit lui Pogoneanu, care lucra pentru Rege și pentru Maniu în cadrul Ministerului Afacerilor Străine, Mareșalul a fost acela care l-a propus în schimb pe Prințul Știrbei... S-a căzut de acord că

Vișoianu putea să se alăture câteva săptămâni mai târziu“(p. 180).*

Revenim la afirmațiile fostului rege Mihai I: „S-a aflat mai târziu că și el, Mareșalul, încercase prin Stockholm să obțină la Moscova, direct, condiții favorabile pentru a încheia un armistițiu, dar că cele obținute de el erau mai puțin avantajoase decât cele discutate la Cairo“. Iată însă ce scrie Porter în legătură cu acest lucru: „La 27-28 Iunie [1944], Cairo a primit planul revizuit al lui Maniu, pe care Vișoianu îl promisese la sosirea sa. Pentru a fi victorioasă, spunea Maniu, lovitura trebuie sincronizată cu acțiunea Aliaților, după cum urmează: (a) lansarea unei masive ofensive sovietice pe frontul românesc în decurs de douăzeci și patru de ore de la răsturnarea guvernului. Trupelor române li se va ordona în acest caz să permită rușilor pătrunderea și să-i atace pe nemți; (b) trei brigăzi aeropurtate și, dacă se poate, încă 2000 de parașutiști să fie lansați în interior simultan cu schimbarea guvernului. Acestea pot fi ori anglo-americești ori sovietice; (c) o bombardare masivă a comunicațiilor cu Ungaria și Bulgaria“. [Documentul e identificat cu sigla FO 371, provine deci din arhivele Ministerului de Externe Britanic (Foreign Office)]. Porter continuă: „În a doua parte a mesajului său, trimis a doua zi, Maniu declara că opoziția nu putea accepta condiții mai puțin favorabile decât cele oferite lui Antonescu.«Aliații sunt

* Ivor Porter sosise în România, sub mască de profesor de engleză, la începutul anului 1939. În februarie 1941 se retrage la Constantinopol din ordinul ambasadorului englez. Către sfârșitul anului 1943 este parașutat, împreună cu alți trei spioni englezi, în apropiere de Roșiorii de Vede. Acolo au fost capturați. În loc să fie executați, ei au fost protejați chiar de Mareșalul Antonescu. Cititorul care ar dori amănunte asupra acestui detaliu, le poate găsi în cartea menționată mai sus, la pp. 161-62. Iar la pagina 211 va găsi următoarea afirmație a spionului britanic: „Într-un fel, trebuie să recunoaștem că am fost tratați mai curând ca oaspeți, decât ca prizonieri de război și că ni s-a permis să trimitem mesaje codificate englezilor la Cairo.“ Din cartea **Operațiunea Autonomous** rezultă foarte clar, de altfel, că și guvernul român trata cu occidentalii tot prin rețeaua de informații condusă de Porter.

preveniți împotriva oricărei iluzii de posibilă înțelegere cu Antonescu». Referirea lui Maniu la «condiții mai puțin favorabile decât cele oferite lui Antonescu » privea termenii mai buni asupra cărora Moscova convenise cu Nanu, la Stockholm, cu trei săptămâni înainte, fără știrea aliaților săi. În conformitate cu acestea, reparațiile de război cerute României vor fi reexaminat. Se va rezerva ca reședință a guvernului român un județ care să nu fie sub ocupația trupelor sovietice. Întrucât Antonescu dorea să «joace cinstit» cu aliatul său, Moscova căzuse, de asemenea, de acord să li se dea nemților două săptămâni în care să părăsescă România înainte ca Armata română să întoarcă armele împotriva lor... Maniu nu-i informase în prealabil pe englezi și pe americani de această ofertă mai bună. Fie că presupunea că Londra și Washingtonul o cunoșteau de la ruși, fie că a ghicit adevărul, dar nu dorea să se expună unei alte acuzații că ar pune bețe în roate“

(**Operațiunea Autonomous**, pp. 227-228).

Declarația lui Mihai și textul spionului englez îi vor da posibilitatea cititorului să decidă unde e ADEVĂRUL. Iar planul lui Maniu, raportat la condițiile trupelor române de pe front, nu are nevoie de nici un fel de comentariu.

Cât de „mai târziu“ a aflat fostul rege de discuțiile între guvernul român și Moscova se poate controla și din Jurnalul lui George I. Duca. La pagina 69, volumul III al **Jurnalului**, găsim notat: „ 24 dec.1943 (a se reține data și anul – nota ed.). În două rânduri Legațiunea Sovietică din Stockholm a fost pe punctul de a intra în contact cu Nanu. De aceea am chemat numaidecât pe Allen [serviciul secret american, n.ed.] la mine, spre a-l trimite la ministrul britanic, cu rugămintea de a spune D-nei Kollontay* că aceste inițiative sunt cu atât mai neavenite cu cât eu eram singurul

* Ambasadoarea Uniunii Sovietice la Stockholm, cu care s-au dus tratative oficiale ale guvernului Român pentru ieșirea țării noastre din război.

îndreptătit a vorbi în numele opoziției și că Nanu nu avea încrederea factorilor competenți“. Răspunsul rusesc, prin Semenov, a fost acesta: „Noi, rușii, preferăm să negociem cu actualul guvern al României și suntem gata să-l ajutăm să elibereze țara de germani.“ G.I.Duca se miră: „Mă miră că rușii au dat nota lui Nanu și lui Știrbei, la Cairo, iar nu mie, modesta mea persoană reprezentând pe Rege și opoziția“ (p78).

Cum a fost arestat Ion Antonescu

Faptele așa cum sunt expuse în cartea lui Ivor Porter, cât și cele descrise în Jurnalul lui George I. Duca, consilier la legația română din Suedia, au dus, fatal, la deznodământul de la 23 august 1944. Fostul rege, Mihai I, a uitat că devenise rege datorită **exclusiv** iubirii de țară și de neam a generalului Ion Antonescu. Odată ajuns rege, Mihai s-a înconjurat de aceiași oameni care își făcuseră afacerile sub domnia tatălui său, Carol al II-lea. Și s-a crezut proprietarul și stăpânul nelimitat al României, și și-a închipuit că trei mii de ani de istorie a poporului român se depozitaseră în creierul lui. Probabil cea mai obiectivă caracterizare a situației de la palatul regal și din „opozitie“ e dată de unul dintre protagoniștii ei cei mai activi, același George I. Duca. Iată ce scrie în **Jurnalul** lui: „Triumviratul Buzești - Pogoneanu - Styrcea ține toate sforile în mână, hotărând nu numai asupra tuturor negocierilor cu Aliații, dar jucând chiar și un rol însemnat în politica internă. Regele e sub influența lor, iar opoziția ascultă de sfaturile pe care ei le dau... Cu toate că recunosc capacitatea lor, mă îngrijorează totuși să știu că probleme atât de precumpănitoare sunt în mâini pe cât de ambițioase pe atât de inexperimentate“ (p. 73).

Data loviturii de stat și a arestării mareșalului Antonescu fusese inițial stabilită pentru 26 august 1944. Dar să-l lăsăm pe Mihai să vorbească: „Toate aceste comunicări le făcusem pe ziua de 22 Au-

gust. Și așteptam ziua de sâmbătă 26 august. Cei „Patru Mari“, cum îi numeam eu pe oamenii politici [i. e. Maniu, Mihalache, Dinu Brătianu și Lucrețiu Pătrășcanu, n. ed.] așteptau și ei cu nerăbdare ziua de 26 august, ascunși până la acea dată pe la prieteni de-ai lor, de frică să nu fi avut vânt Gestapo-ul, care mișuna în țară, de hotărârea luată.“

A intervenit însă ceva neprevăzut care, spune Mihai, l-a determinat să anticipeze arestarea șefului armatei:

„În decursul serii, la 22 august mi-a telefonat Grigore Niculescu-Buzești. Împreună cu Ioan Mocsony - Styrcea, secretarul meu particular, și cu Mircea Ioanițiu, fostul meu coleg de școală și care era să devină mai târziu secretarul meu personal, noi formam nucleul tinerilor din grupul nostru. Mi-a telefonat deci, în seara de 22 august, ca să-mi comunice următoarele: Mareșalul ... a hotărât să se întoarcă pe front Vineri 24 august și nu se știe când va reveni în Capitală, căci are intenția să evacueze guvernul într-un loc ținut secret. În acest proiect nu intră și evacuarea mea. Aceasta nu avea importanță. Important era faptul că Mareșalul nu se va afla în București în ziua de 26 august. Îmi amintesc cât m-am simțit de descumpănit la această veste ... Și am dedus că nu-mi rămânea decât să schimb data audienței, să-mi iau răspunderea să îndeplinesc eu singur, în absența oamenilor politici Actul de la 26 August pe ziua de Miercuri 23 august. Singura zi în care Mareșalul va mai fi cu siguranță în București ... A venit în audiență Miercuri 23 august împreună cu Mihai Antonescu ... Am stat de vorbă cu Mareșalul și cu ministrul de Externe peste o oră ... Mareșalul refuza tăios orice armistițiu fără a asigura ... neștirbite hotarele Țării. Am încercat să-l conving că mai presus de soarta fiecăruia dintre noi este soarta Țării noastre. Inutil, nici nu mai răspundea, mârâia doar că refuză. I-am propus atunci, conform planului stabilit cu șefii partidelor politice cu care pregătisem audiența, să demisioneze, pentru ca noul guvern să ceară imediat armistițiul.

La această propunere s-a înfuriat... Fapt este că nu a vrut să audă de demisie....“

Pentru stabilirea adevărului și în special asupra acestui punct, e necesar ca cititorul să asculte depozițiile directe ale lui Maniu și ale Mareșalului, la procesul intentat acestuia din urmă.

Mareșalul: „Domnule Președinte, s-au stabilit astăzi, în fața Onoratului Tribunal, datele precise în ceea ce privește condițiile de armistițiu, și s-a stabilit că, împreună cu domnul Maniu, direct și indirect, am discutat această problemă. Rog să binevoiți a-l întreba pe domnul Maniu dacă s-a întâlnit cu mine la Snagov și dacă am discutat absolut pe toate fețele această problemă a armistițiului, precum și problemele de viitor ale neamului românesc, în cazul primirii condițiilor de armistițiu, în cadrul în care au fost fixate?“

Iuliu Maniu: „Este adevărat. M-am întâlnit cu domnul Mareșal la Snagov, într-o noapte la locuința domniei sale, și am discutat mai multe probleme. În ceea ce privește problema armistițiului [...]“.

Mareșalul: „Dacă își amintește domnul Maniu că, cu această ocazie, i-am spus: «Domnule Maniu, eu nu pot să primesc aceste condiții, dar nu mă cramponez la conducerea statului. Luați conducerea și acceptați aceste condițiuni, dacă le găsiți acceptabile». În același timp, l-am rugat pe domnul Maniu să transmită acestea și domnului Dinu Brătianu. Aceasta s-a întâmplat *la începutul lui Aprilie 1944*“ (subl. n.).

Iuliu Maniu: „Într-adevăr, cu ocazia convorbirii pe care am avut-o la începutul lunii Aprilie 1944, la Snagov, am discutat condițiile de armistițiu pe care le promisem. Domnul Mareșal mi-a spus că, dacă eu găsesc că aceste condiții sunt acceptabile, sau dacă domnul Brătianu le găsește acceptabile, să preluăm puterea și să încheiem armistițiul“.

Mareșalul: „Și am adăugat că vă dau tot concursul militar“.

Iuliu Maniu: „Domnul Mareșal a adăugat că ne dă tot concursul militar. Dacă aș spune că nu mi s-a făcut această propunere nu ar fi

exact, iar dacă aş răspunde că mi s-a făcut, dar nu am primit-o, aş avea neplăceri politice“.

Tot în decursul acestui interogatoriu luat lui Maniu se confirmă și faptul, relevat de altfel de spionul britanic Ivor Porter, în cartea sa citată mai sus, anume că între guvernul român și cel al U.R.S.S. se ajunsese la o înțelegere, pe care o puteam defini completă, în legătură cu încheierea unui armistițiu. Iată continuarea interogatoriului.

Mihai Antonescu: „Vă rog, domnule președinte, să întrebați pe domnul Maniu dacă s-a primit, fie din partea aliaților, fie din partea doamnei Kollontay, modificarea formală a condițiilor de întoarcere a armelor împotriva Germaniei. Domnia sa, în dimineața zilei de 23 august, a trimis pe domnul Gh. Brătianu la domnul Mareșal, ca să propună ca domnul Mareșal să încheie armistițiul. Domnul Maniu afirmă că nu a comunicat domnului Mareșal modificarea condițiilor venite de la Stockholm, adică articolul 1, fiindcă nu a avut timp. Aceasta este prima chestiune.

A doua chestiune: „Dacă domnul Gh. Brătianu a venit la Snagov și a discutat cu domnul Mareșal și cu mine chestiunea încheierii armistițiului și domnul Maniu credea atunci că domnul Mareșal va încheia armistițiul, atunci cum explică domnul Maniu răspunsul pe care l-a dat, puțină vreme mai înainte, «că nu a avut timpul să comunice această ultimă schimbare de la Stockholm?».

Iuliu Maniu: „În tot cazul nu pot preciza dacă domnul Gh. Brătianu cunoștea acest amănunt sau ba, fiindcă vă puteți închipui că aceste tratative erau duse în cel mai mare secret, dar firește că li se comunica domnilor Dinu Brătianu, Gh. Brătianu și Mihalache. N-am comunicat, fiindcă știam că domnul ministru Antonescu are legături cu doamna Kollontay și credeam că este foarte firesc ca atât cât știam eu să știe și dânsul“.

„Ultima schimbare“ de care se vorbește se referă la telegrama pe care Ministrul român la Stockholm, Frederic Nanu, a trimis-o